

12. marts 2009

Langt flere mænd end kvinder står uden økonomisk sikkerhedsnet

275.000 beskæftigede står til hverken at kunne få kontanthjælp eller dagpenge, hvis de skulle miste deres arbejde. Af de 275.000 beskæftigede uden økonomisk sikkerhedsnet er de 170.000 mænd, hvilket svarer til 2 ud af 3. Det betyder, at godt hver ottende mandlige beskæftiget står uden mulighed for såvel dagpenge som kontanthjælp mod kun hver elvte kvinde. I en tid med stigende ledighed kan det vise sig at have store konsekvenser ikke at være medlem af en a-kasse.

Især mænd står uden økonomisk sikkerhedsnet

Tabel 1 viser, at der i 2007 var lidt over 450.000 beskæftigede, der ikke var medlem af en a-kasse. Heraf ville 275.000 af de ikke-forsikrede i beskæftigelse ikke kunne få kontanthjælp, hvis de mistede deres arbejde pga. formuekravet eller reglen om gensidig forsørgelse.

Fordelt på køn er der langt flere mænd end kvinder, der står uden økonomisk sikkerhedsnet. Af de 275.000 beskæftigede, der hverken kan få dagpenge eller kontanthjælp, er de 170.000 mænd, hvilket svarer til 6 ud af 10. Således er mænd kraftigt overrepræsenteret blandt gruppen af beskæftigede, der ikke har et økonomisk sikkerhedsnet. Tabel 2 viser den relative fordeling af mænd og kvinder.

Tabel 1. Beskæftigede fordelt på medlemskab af a-kasse og mulighed for at få kontanthjælp (excl. studerende). 2007

	Mænd	Kvinder	I alt
Beskæftigede	1.276.700	1.125.400	2.402.100
Heraf ikke-forsikrede	283.000	170.900	453.900
Heraf uden mulighed for kontanthjælp	170.400	104.400	274.800

Anm.: Om de ikke-forsikrede kan få kontanthjælp er kun betinget af familiens formue samt ægtefælles formue og ægtefælles indkomst. Der er ikke set på værdier i form af bolig, bil og lign.

Kilde: AE-rådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag

Tabel 2. Beskæftigede fordelt på medlemskab af a-kasse og mulighed for at få kontanthjælp (excl. studerende). 2007. Andele

	Mænd	Kvinder	I alt
Beskæftigede	53,1	46,9	100,0
Heraf ikke-forsikrede	62,3	37,7	100,0
Heraf uden mulighed for kontanthjælp	62,0	38,0	100,0

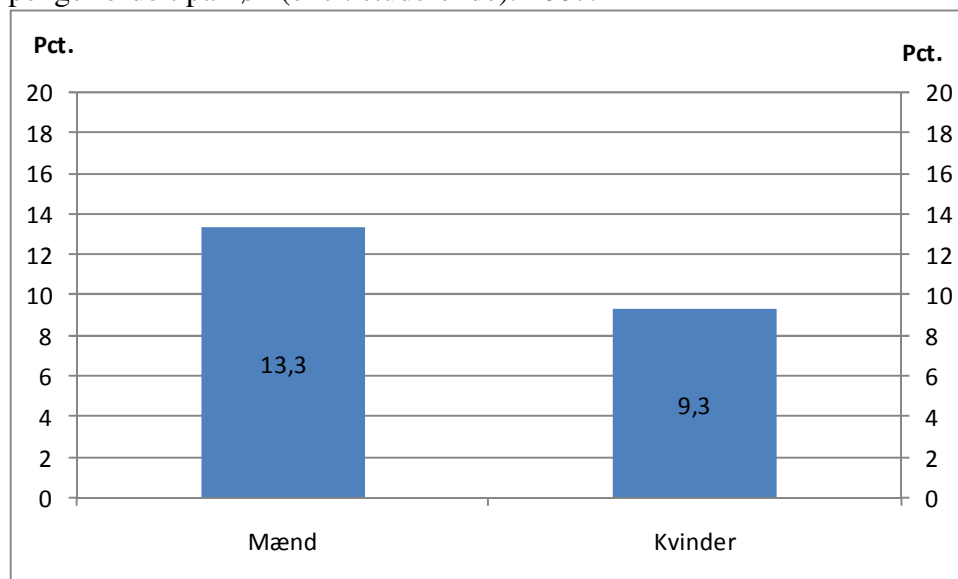
Anm.: Om de ikke-forsikrede kan få kontanthjælp er kun betinget af familiens formue samt ægtefælles formue og ægtefælles indkomst. Der er ikke set på værdier i form af bolig, bil og lign.

Kilde: AE-rådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag

Ses antallet af mænd og kvinder uden økonomisk sikkerhedsnet i forholdet til antallet af beskæftigede, er det også tydeligt, at mændene er overrepræsenterede. De 170.000 beskæftigede mænd, der hverken kan få dagpenge eller kontanthjælp, svarer til 13 procent, hvorimod kun 9 procent af de beskæftigede kvinder, står uden økonomisk sikkerhedsnet. Dette er vist i figur 2.

Set i lyset af at ledigheden stiger stærkest i de typiske mandefag som bygge- og anlægsområdet og i industrien, vidner analysen om et reelt problem. De 170.000 beskæftigede mænd, der står uden sikkerhedsnet, risikerer således at stå helt uden indtægt, hvilket kan have store konsekvenser, når familien skal forsøges og huslejen betales.

Figur 1. Andel af beskæftigede der hverken kan få kontanthjælp eller dagpenge fordelt på køn (excl. studerende). 2007.

Anm.: Om de ikke-forsikrede kan få kontanthjælp er betinget af familiens formue samt ægtefælles formue og indkomst. Der er ikke set på andre værdier som bolig og bil.

Kilde: AE-rådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag

Baggrunden for, at man ikke nødvendigvis kan få kontanthjælp, hvis man rammes af ledighed, skal findes i lovgivningen. Hvis familien har en formue over et vist beløb, kan man nemlig ikke få kontanthjælp i tilfælde af ledighed, da lovgivningen antager, at familien i så fald kan forsørges af formuen. Grænsen for, hvor stor formuen må være, er 10.000 kr. for enlige og 20.000 kr. for ægtepar.

Det er heller ikke muligt at få kontanthjælp, hvis ægtefællen har en lønindkomst, der er stor nok til at forsørge den ledige og familien, jf. *den gensidige forsørgelsespligt*. Reglen er, at hvis ægtefællens indkomst er højere end det beløb, begge ægtefæller ville kunne få i kontanthjælp, så kan man ikke modtage kontanthjælp.

Ved hjælp af registerdata fra Lovmodellen har det været muligt at beregne, hvor mange af de beskæftigede, der ikke er medlem af en a-kasse, der kan modtage kontanthjælp i tilfælde af ledighed. Analysen ser kun på, om de beskæftigede i tilfælde af ledighed vil kunne få kontanthjælp, når de nu ikke er medlem af en a-kasse. Der ses således ikke på eventuel reduktion i hjælpen, hvorved tallet ville være endnu større. Metoden er yderligere beskrevet i boks 1.

Boks 1. Fremgangsmåde

I kontanthjælpslovgivningen (Lov nr. 1009 af 24/10-2005 af lov om aktiv socialpolitik) gælder der, at man kan få hjælp til forsørgelse, hvis man rammes af en social begivenhed som eksempelvis arbejdsløshed. Lovgivningen er meget kompliceret, og der kan bl.a. nævnes følgende krav, der gør at man ikke kan modtage kontanthjælp:

- Hvis ansøgeren eller ægtefællen har formue på over 10.000 kr. for enlige og 20.000 kr. for ægtepar, jf. § 14. I særlige tilfælde kan kommunen dog tillade formuer større end disse, men dette ser analysen bort fra.
- Hvis ansøgerens ægtefælle har en indkomst, der samlet set kan dække det beløb, som begge ægtefæller vil få i kontanthjælp, jf. § 30-33.

I analysen er der set på, om beskæftigede uden a-kasemedlemskab ville kunne modtage kontanthjælp ud fra deres og ægtefællens formue samt lønindkomst, hvis de blev ramt af ledighed. Der ses kun på disse to krav i analysen.

Analysen her tager kun højde for den likvide formue familierne har, og derfor er det reelle antal beskæftigede, der ikke kan få kontanthjælp sandsynligvis langt større. De seneste års stigende boligpriser har medført høje friværdier og stigende velstand, hvorfor danskernes formuer samlet set er vokset. Mere om dette ses i boks 2.

Boks 2. Omfanget er sandsynligvis undervurderet

Da denne analyse kun ser på den finansielle formue, dvs. obligationer, aktier og indestående i danske banker, er det reelle antal beskæftigede, der ikke ville kunne få kontanthjælp, sandsynligvis langt større end de 275.000. Herudover har de stigende boligpriser og den øgede beskæftigelse fra 2007 til 2008 også betydet, at der er kommet flere beskæftigede og familiernes formuer er vokset. Herved er antallet af beskæftigede, der ikke kan få kontanthjælp, nok reelt højere i 2009.

Afhængig af den enkeltes situation vil den ledige kunne blive bedt om fra kommunens side at sælge værdigenstande som bil og bolig, hvis der er friværdi i dem, før den ledige kan modtage kontanthjælp. Dette aspekt tager analysen ikke højde for. Desuden ser denne analyse kun på, om man kan få kontanthjælp eller ej. Har ægtefællen nogen form for lønindkomst, vil kontanthjælpen for den ledige blive reduceret. I denne analyse ses der dog kun på, om folk kan få hjælp. En del af dem, der kan få kontanthjælp, vil dermed sandsynligvis blive reduceret i hjælpen grundet ægtefællens indkomst.

Ikke kun unge, der står uden sikkerhedsnet

I den seneste tid er der blevet talt om, at det især er unge, der ikke er meldt ind i en a-kasse, og derigennem har forsikret sig mod ledighed. Derfor kunne man foranlediges til at tro, at det typisk er unge, der står uden økonomisk sikkerhedsnet. Analysen viser dog, at de 275.000, der står uden økonomisk sikkerhedsnet, fordeler sig nogenlunde ligeligt over aldersgrupperne. Dette er vist i tabel 3 og 4.

Tabel 3. Beskæftigede fordelt på medlemskab af a-kasse og mulighed for at få kontanthjælp og alder (excl. studerende). 2007

	Beskæftigede	heraf ikke-forsikrede	Heraf uden mulighed for kontanthjælp
Under 30 år	353.900	140.300	54.200
30-39 år	624.500	90.700	52.600
40-49 år	674.000	96.800	64.800
50-59 år	586.100	83.900	66.100
Mindst 60 år	163.600	42.200	37.200
I alt	2.402.100	453.900	274.900

Anm.: Om de ikke-forsikrede kan få kontanthjælp er kun betinget af familiens formue samt ægtefælles formue og ægtefælles indkomst. Der er ikke set på værdier i form af bolig, bil og lign.

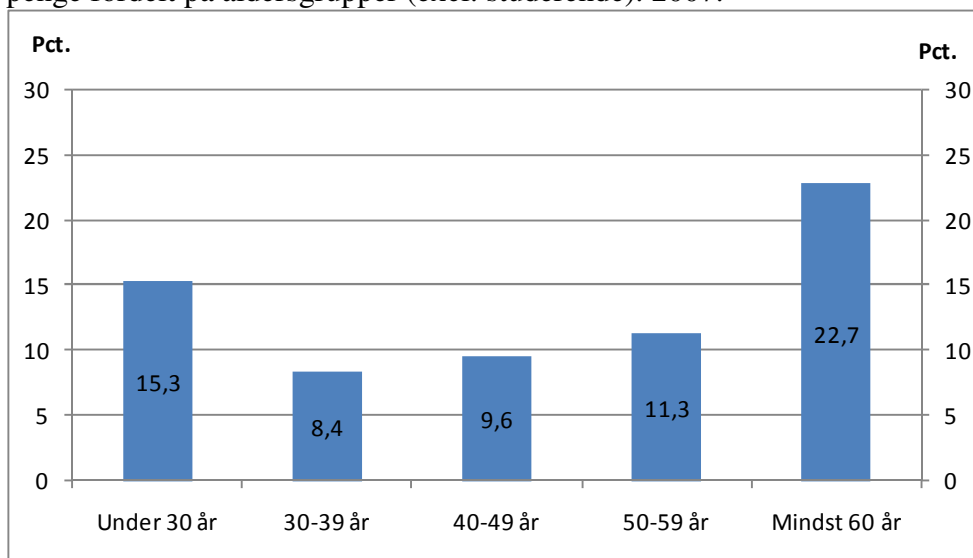
Anm.: Figuren omfatter kun beskæftigede, der ikke er i gang med en uddannelse.

Kilde: AE-rådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag

Ses der på hvor stor en andel af de beskæftigede i aldersgruppen, der står uden sikkerhedsnet, fordi de hverken kan få kontanthjælp eller dagpenge i tilfælde af ledighed, så gælder det især de beskæftigede over 60 år. Figur 2 viser, hvor stor en andel af de beskæftigede i hver aldersgruppe, der hverken kan få kontanthjælp eller dagpenge.

Selvom 15 procent af de beskæftigede under 30 år står uden sikkerhedsnet, hvilket er flere end for de fleste aldersgrupper, er andelen uden sikkerhedsnet faktisk stigende med alderen. Der er således flest unge, der står uden sikkerhedsnet, men også mange midaldrende kan komme i alvorlige problemer, hvis de mister jobbet. Forklaring er, at formue og ægtefælles indkomst typisk er voksende med alderen, hvorfor det er vanskeligere at komme i betragtning til kontanthjælp med alderen.

Figur 2. Andel af beskæftigede der hverken kan få kontanthjælp eller dagpenge fordelt på aldersgrupper (excl. studerende). 2007.

Anm.: Om de ikke-forsikrede kan få kontanthjælp er kun betinget af familiens formue samt ægtefælles formue og ægtefælles indkomst. Der er ikke set på værdier i form af bolig, bil og lign.

Anm.: Figuren omfatter kun beskæftigede, der ikke er i gang med en uddannelse.

Kilde: AE-rådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag

Ud fra tabel 4 ses det, at de beskæftigede under 30 år er den gruppe, hvor flest ikke er forsikret imod ledighed. Mange af de unge, der ikke er medlem af en a-kasse, vil få reduceret deres kontanthjælp, hvis de bliver ledige. Man kan derfor sige, at særligt mange unge står med et meget spinkelt eller slet intet økonomisk sikkerhedsnet, hvis de mister jobbet.

Det skal bemærkes, at figur 2 ikke medtager unge, der er i gang med en uddannelse, hvorfor de 15 procent beskæftigede under 30 år uden sikkerhedsnet tegner et reelt billede af de unge på arbejdsmarkedet. Studerende med fritidsjob er ikke medregnet.

Samlet set viser analysen, at en kvart mio. danskere slet ikke kan få nogen hjælp, hvis de bliver ledige. Problemet er især udtalt hos mænd og blandt den yngre og midaldrende generation. AE's økonomiske prognoser for

2009/2010 spår en markant stigning i ledigheden, hvorfor det er stærkt foruroligende, at mange beskæftigede ikke er medlem af en a-kasse. Denne og tidligere analyser har vist, at det er mange helt almindelige lønmodtagere, der slet ikke kan få hjælp i tilfælde af ledighed. En opfordring er derfor, at flere melder sig ind i en a-kasse.

Tabel 4. Beskæftigede fordelt på medlemskab af a-kasse og mulighed for at få kontanthjælp og alder (excl. studerende). 2007. Andele.

	Beskæftigede	heraf ikke-forsikrede	Heraf uden mulighed for kontanthjælp
Under 30 år	14,7	30,9	19,7
30-39 år	26,0	20,0	19,1
40-49 år	28,1	21,3	23,6
50-59 år	24,4	18,5	24,0
Mindst 60 år	6,8	9,3	13,5
I alt	100,0	100,0	100,0

Anm.: Om de ikke-forsikrede kan få kontanthjælp er kun betinget af familiens formue samt ægtefælles formue og ægtefælles indkomst. Der er ikke set på værdier i form af bolig, bil og lign.

Anm.: Figuren omfatter kun beskæftigede, der ikke er i gang med en uddannelse.

Kilde: AE-rådet på baggrund af Lovmodellens datagrundlag